

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

X

**ВСЕУКРАЇНЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

27-28 квітня 2023 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ X ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 27-28 квітня 2023 року)

Суми, 2023

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали десятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 27–28 квітня 2023 р.) / уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2023. 367 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Олександр Скляр,

студент Сумського державного університету

ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ У ФРН ЗА ДОПОМОГОЮ СОЦІАЛЬНОЇ ОНЛАЙН КОМУНІКАЦІЇ

Сьогодні основними питанням для України є перемога у війні та благополуччя її громадян. Дане дослідження зосереджує увагу саме на українських біженцях, які через напад росії були змушені виїхати у Федеративну Республіку Німеччина і які наразі за кваліфікаційними характеристиками відносяться до категорії вразливих груп населення. Зокрема, аналізуючи дані аналітичного Центру Розумкова за темою «Настрої та оцінки українських біженців» [2], можна зазначити, що матеріальні блага в українських біженців є незадоволені. Говорячи про основне джерело засобів існування, 28% респондентів називають матеріальну допомогу з різних джерел (помітно частіше таку відповідь дають біженці в Німеччині – 48%), 19% – попередні грошові заощадження, 12% – постійну роботу в країні перебування, 12% – тимчасову роботу (чи підробітки) в країні перебування, 0,6% – доходи від бізнесу в країні перебування, 0,2% – студентську стипендію в країні перебування, 9% – дистанційну роботу в Україні, 0,8% – доходи від бізнесу в Україні, 2% – пенсію. Така проблематика зумовлює потребу ставити питання про належне впровадження послуги соціальної адаптації [1] для громадян України, що намагаються працевлаштуватися у Федеративній Республіці Німеччина.

Означена проблематика зумовлює необхідність визначення оптимальних форм комунікації з метою вирішення проблем українських біженців. Отже, метою нашої розвідки є за допомогою онлайн семінару визначити проблеми українських біженців у ФРН та практику їх вирішення.

У межах нашого дослідження було проведено онлайн семінар, до якого біли залучені біженці, тобто громадяни, які внаслідок війни вимушені були

покинути своє помешкання та виїхати за кордон. Це були особи, які наразі перебувають у ФРН. Серед них 2 експерти, які вже досить тривалий час працюють з українськими біженцями як надавач послуги та волонтер. Завданнями зустрічі були: обговорити труднощі з якими стикаються біженці у процесі адаптації за кордоном; з'ясувати, чи звертались біженці за допомогою (відповідно потреб) до державних чи волонтерських організацій; визначити онлайн інструменти надання послуги соціальної адаптації онлайн.

За результатами проведення семінару, виявили, що біженці за кордоном у першу чергу стикаються з мовними бар'єрами, особливо це стосується оформлення необхідних документів, що є основним бар'єром у наданні послуги без перекладача чи не україномовних волонтерів. Звісно, є варіант використання перекладача за допомогою спеціальних додатків чи онлайн, але з цього виникає питання можливості підключення роумінгу або реєстрації закордонного номеру телефону. Мова, стає перешкодою у різноманітних процесах, відповідно слів учасників (біженців) семінару: «через незнання німецької, виникають проблеми у багатьох ситуаціях, по-перше, це найпростіше, купити щось, адже необхідною є картка (українською користуватись дуже дорого), щоб отримати картку це все документи і знову нічого незрозуміло». Але при цьому, цікавим є й інший коментар, що «так, німецька дуже складна у розумінні, а щось сказати так тим паче, навіть з використанням телефону, рятує мінімальне знання англійської мови та велика кількість україномовних на вулиці чи співробітників того чи іншого місця», або «дуже рятує те, що тут була подружка і я приїхала до неї, вона допомагає, але й я при приїзді знайшла курси по вивченню мови і мінімально хоч почала розуміти (вже на даний момент)». Те, що українські біженці намагаються знайти варіанти, як їм впоратись із незнаннями мови, вже говорить про їх самостійний процес адаптації. Частково надання соціальної послуги адаптації наявна у моментах наявності курсів по вивченню мови для біженців, як офлайн так і онлайн група та українські волонтери, які на початку (на перші місяці вторгнення росії) були у кожному державному закладі та надавали допомогу як

у оформленні всіх документів так і в адаптації (адже більшість з них, були психологами та первинні консультації проводились).

Також важливим є момент працевлаштування, адже робота займає більшу частину життя людини і впливає на процес адаптації, і звісно, необхідним є забезпечувати себе всіма засобами існування задля підтримання оптимального рівня життєдіяльності. Щодо адаптації біженців у процесі їх роботи, можна зазначити репліки учасників, що «на роботі дуже незначна частина працюючих звертає на тебе увагу, або надає допомогу, тільки якщо процес стосується групової роботи (навіть зі сторони українців)», але при цьому були і такі відповіді – «деякі роботодавці (я змінив 4 роботи) цікавляться якої допомоги я потребую, гарним було те, що перший місяць надавалось безкоштовне проживання (у моєму випадку це був гуртожиток – умови дуже гарні), та раз в тиждень надавалась гуманітарна допомога зі сторони роботодавця. Вже потім, познайомившись з «сусідами по кімнаті», я дізнався адреси пунктів надання допомоги і звертався туди». У свою чергу, пункти надання допомоги, це могли бути маленькі організації де ти реєструєшся, і вже потім отримуєш допомогу, або великі приміщення поділені на частини (їжа, одяг, хімія, посуд, візочки). Великим пріоритетом отримання допомоги в подібних благодійних чи волонтерських організаціях є українці, надавачі допомоги. Щодо аналізу державних структур у процесі працевлаштування, адаптацією можна назвати заходи, які реалізуються: консультація (іноді з перекладачем), співпраця з психологом і медиками та надання інформації щодо курсів, пунктів надання допомоги. Щодо проведення заходів з соціальної адаптації при перетині кордону, то учасники відповіли, що надання платного житла від роботодавця (перший місяць безкоштовно) та допомога у оформленні необхідних для роботи документів, і були методами з адаптації. У той же час, усі висловились за необхідність проведення адаптаційних заходів.

У ході обговорення, було висвітлене важливе питання, наскільки група ризику має можливість користуватись оптимальними онлайн інструментами щодо соціальної адаптації. Існують випадки, коли біженці не мають доступу до

інтернету, або ж мають тільки обмежений чи частковий доступ. Зусилля щодо без бар'єрного простору в Європі та світі в даний час спрямовані на такі пріоритетні напрямки: доступність, залученість, освіта та навчання, рівність, соціальний захист, здоров'я та працевлаштування [3]. Щодо доступу до інтернету, учасники відповіли, що потреба доступності веб-простору цілком задовольняється. У громадських місцях (зупинки, кафе, вокзали) можна вільно (у більшості випадках) під'єднатись до інтернету, або ж підключити послугу роумінгу \ купити мобільну сім-карту.

Обговоривши з експертами найбільш поширені онлайн інструменти надання послуги соціальної адаптації та детально зупиняючись на перевагах та недоліках кожного онлайн інструменту, при цьому враховуючи психологічний стан біженців та кількість часу, який вони можуть виділити. У висновку було визначено, що найбільш доречними онлайн інструментами можуть бути онлайн платформи або мережі для спілкування, зокрема це може бути телеграм чат-бот. Чат-бот зручний у використанні, простий інтерфейс, має структурованість дій та різні види співпраці (аудіо-повідомлення відео-повідомлення, дзвінок, відео-дзвінок, груповий дзвінок, вікторини, тести, голосування).

Отже, отримані результати у частині визначення проблем українських біженців у Федеративній Республіці Німеччина і навіть виокремлення позитивних практик їх вирішення засвідчують дієвість онлайн семінару як ефективної онлайн форми соціальної комунікації, що має перспективи дальшого впровадження.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019. № 2671-VIII.
URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T192671>
2. «Настрої та оцінки українських біженців». Звіт Центру Розумкова за липень-серпень 2022 року. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/nastroi-ta-otsinky-ukrainskykh-bizhentsiv-lypen-serpen-2022p>

3. Створення безбар'єрного середовища та соціальна інклюзія: світовий досвід для України : аналіт. доп. / Зубченко С. О., Каплан Ю. Б., Тищенко Ю. А. Київ : НІСД, 2020.

Науковий керівник: Туляков О.О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету.

Анастасія Худякова,

студентка Сумського державного університету

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ У ВИМІРАХ НАВЧАЛЬНИХ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Через пандемічні, а згодом військові обставини українське суспільство потребує впровадження ефективних форм соціальної комунікації у контексті завдань забезпечення життєдіяльності. Через обмежену мобільність, нервові напруження та побутові проблем прийнятний рівень організації навчального процесу, як й інших видів активності можливий у разі впровадження ефективних форм соціальної комунікації. До таких відносяться ігрові технології, які попри свою на перший погляд суто розважальну спрямованість, мають значний потенціал «розгортання» у практичних вимірах як у навчальній діяльності, так і в інших сферах.

Метою нашої розвідки є визначення комунікативних ознак ігрових технологій.

Гра визначається як діяльність, спрямована на відтворення та засвоєння соціального досвіду в ситуативних умовах, у якій формується та вдосконалюється поведінкова автономність. Навчальні ігри мають важливу характеристику – чітко визначені цілі навчання та відповідні їм результати навчання, які можуть бути обґрунтовані, представлені в зрозумілій формі та характеризуються навчально-пізнавальною спрямованістю [2]. У вітчизняній педагогіці та психології вивчається і фіксується роль гри в онтогенезі